COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 10.5.2007
COM(2007) 244 final

# COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CĂTRE CONSILIU, CĂTRE COMITETUL ECONOMIC ŞI SOCIAL EUROPEAN ŞI CĂTRE COMITETUL REGIUNILOR

## PROMOVAREA SOLIDARITĂȚII DINTRE GENERAȚII

# CUPRINS


1. Introducere....3

2. Politicile publice de sprijinire a vieții de familie: importanța promovării ocupării forței de muncă și a egalității de șanse....3

2.1. O mișcare generală a statelor membre de adaptare a politicilor familiale....3

2.2. Importanța promovării ocupării forței de muncă și a egalității de șanse....5

2.3. Rolul politicilor Uniunii Europene în materie de ocupare a forței de muncă și a egalității de șanse în ceea ce privește calitatea vieții de familie....5

2.4. Strategia de la Lisabona, cadru de impulsionare a concilierii vieții profesionale, a vieții de familie și a vieții private....7

3. Alianța europeană pentru familie....8

3.1. O platformă pentru sistematizarea schimbului de bune practici și a cercetării....8

3.2. Mobilizarea fondurilor structurale europene....9

4. Concluzii....9

ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network....12

Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54....13

Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%)....14

Difference of employment rate for women with and without children....15

Provision of childcare in European countries in 2005....16

Social protection benefits targeted at family support in the EU....17

Preferences for family measures....17

At-risk-of-poverty rates by household type, 2005....19

## 1. INTRODUCERE

Prin Cartea verde din martie 2005 privind provocările demografice, Comisia a inaugurat o dezbatere privind necesitatea consolidării solidarității dintre generații. În comunicarea sa din 12 octombrie 2006 privind viitorul demografic al Europei[1], Comisia a subliniat necesitatea ca statele membre ale Uniunii Europene să promoveze reînnoirea demografică, prin înscrierea acțiunii lor în cadrul Strategiei de la Lisabona revizuită pentru creştere şi ocuparea forței de muncă şi prin respectarea politicii egalității între bărbați şi femei. Îmbunătățind condițiile vieții de familie, în special prin concilierea vieții profesionale şi a vieții private, statele membre ar putea ajuta europenii să aibă numărul dorit de copii (a se vedea anexa 2).

Dezbaterea inițiată în acea perioadă în Europa cu privire la îmbătrânirea populației şi-a adus contribuția la această perspectivă. S-a constatat că echilibrul societăților europene depinde de un set de relații de solidaritate între generații mai complexe decât în trecut: tinerii adulți rămân alături de părinți o perioadă mai îndelungată, iar, în acelaşi timp, din ce în ce mai frecvent, părinții trebuie să acorde sprijin persoanelor în vârstă dependente[2]. Din această situație rezultă sarcini care revin generațiilor tinere sau medii şi, în general, femeilor. Egalitatea între bărbați şi femei şi, într-un sens mai larg, egalitatea de şanse reprezintă condițiile esențiale necesare pentru crearea unei noi solidarități între generații.

Din acest motiv, chiar dacă statele membre au competență exclusivă în materie de politici familiale, Uniunea poate contribui indirect la modernizarea şi la succesul acestora, în special pe baza Strategiei de la Lisabona, care pune accentul pe participarea femeilor pe piața forței de muncă, aprofundarea cadrului de conciliere a vieții profesionale, a vieții de familie şi a celei private, precum şi pe ocuparea forței de muncă şi includerea tinerilor.

În acest sens, Comisia salută inițiativa unei Alianțe europene pentru familie anunțată de Consiliul European din primăvară. Pornind de la descrierea evoluției recente a politicilor naționale de sprijinire a vieții de familie, prezenta comunicare subliniază contribuția Strategiei de la Lisabona la această evoluție (§2), înainte de a propune instrumente care să permită Alianței europene să se dezvolte ca o platformă de cercetare şi schimburi (§3). Aceasta constituie primul pas al unui răspuns european la provocările lansate de schimbarea demografică.

## 2. POLITICILE PUBLICE DE SPRIJINIRE A VIEȚII DE FAMILIE: IMPORTANȚA PROMOVĂRII OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ŞI A EGALITĂȚII DE ŞANSE

Statele membre s-au angajat să îşi adapteze politicile de sprijinire a vieții de familie pentru a ține seama de îmbătrânirea populației, de evoluția condițiilor de viață şi de diversitatea crescândă a legăturilor familiale[3]. Chiar dacă responsabilitatea în ceea ce priveşte politicile familiale revine statelor membre, politicile Uniunii Europene în materie de ocupare a forței de muncă şi egalitate a şanselor au un impact important asupra calității vieții de familie.

### 2.1. O mişcare generală a statelor membre de adaptare a politicilor familiale

Instrumentele europene de observare, de exemplu MISSOC, sugerează că diversele politici de sprijinire a vieții de familie în statele Uniunii Europene conțin în prezent trei axe principale:

---

1 COM(2006) 571 privind viitorul demografic al Europei – o provocare convertită în oportunitate.

2 Prima anchetă europeană privind calitatea vieții, realizată în 2003. Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață şi de Muncă.

3 Social Situation Report 2005/6.

– Compensarea costurilor, directe sau indirecte, legate de familie (prestații sau avantaje fiscale acordate pentru îngrijirea copiilor sau a persoanelor dependente).

– Servicii de sprijinire a părinților în vederea educării şi îngrijirii copiilor de vârstă mică, în vederea îngrijirii şi supravegherii copiilor mai mari, precum şi, din ce în ce mai frecvent, servicii destinate persoanelor dependente într-o societate care îmbătrâneşte.

– Crearea de condiții de muncă şi ocupare a forței de muncă (prin intermediul programelor de lucru şi a concediilor adecvate) şi organizarea accesului la servicii pe plan local.

Aceste trei axe au cunoscut o dezvoltare diferențiată în statele membre. Astfel, cheltuielile efectuate pentru prestații familiale şi servicii de îngrijire a copiilor se ridică în medie la 2,1% din PIB în cadrul Uniunii (UE25)[4], dar variază între 0,7% şi 3,9% în funcție de țară, cu niveluri mai scăzute în sudul Europei, unde este necesară în mod special solidaritatea familiei, şi cu niveluri mai crescute în țările nordice şi continentale.

Cu toate acestea, ținând seama de contextul social şi cultural în plină evoluție, statele membre au adaptat aceste politici în trei direcții:

– În prezent, politicile familiale se înscriu în ansamblul acțiunilor publice care exercită influență asupra situației familiilor, în special politicile în domeniul educației, inserției sociale şi profesionale a tinerilor, politicile privind ocuparea forței de muncă, locuințele, transporturile, sănătatea şi, bineînțeles, dreptul civil care reglementează obligațiile dintre membrii familiei.

– Modalitățile de intervenție evoluează în sensul descentralizării punerii în aplicare a acțiunilor, a personalizării drepturilor şi prestațiilor, şi a orientării cheltuielilor în vederea stimulării muncii şi a garantării unei soluționări durabile a cazurilor de sărăcie. Această evoluție se concretizează în special prin reexaminarea drepturilor derivate privind situația familială şi prin promovarea drepturilor individuale în cadrul sistemelor de protecție socială. De asemenea, aceste sisteme sunt adaptate pentru a nu penaliza femeile, al căror nivel de activitate profesională era scăzut în trecut, şi pentru a evita agravarea situației de sărăcie la care sunt expuse femeile din generațiile cele mai în vârstă[5].

– În cele din urmă, politicile familiale țin din ce în ce mai mult seama de evoluția aspirațiilor şi a practicilor privind rolul bărbaților şi cel al femeilor în societate, în sensul participării femeilor pe piața forței de muncă fără întreruperi semnificative şi al unei implicări sporite a bărbaților în ceea ce priveşte responsabilitățile familiale şi domestice, contribuind astfel la stabilirea egalității între bărbați şi femei prin intermediul autonomiei economice a acestora din urmă.

Aceste evoluții sunt primite cu entuziasm de către europeni, care rămân profund atașați de viața de familie[6]. Un studiu realizat în douăsprezece state în perioada 1999 - 2003 de către Fundația Robert Bosch arată că europenii doresc, în primul rând, o ofertă mai largă de servicii

---

4 Datele privind cheltuielile în favoarea familiilor nu cuprind avantajele fiscale, cheltuielile în materie de educație, în special cea preşcolară, şi alte măsuri de sprijinire a familiilor sau care să țină cont de sarcinile familiale (gospodărire, incluziune socială etc.).

5 Raport al BIM privind femeile şi asigurarea socială, 1988.

6 Eurobarometru 273 „Realitatea socială europeană”: viața de familie este una dintre valorile pe care au pus accentul europenii în cadrul anchetelor privind bunăstarea.

colective de îngrijire a copiilor şi a persoanelor dependente, în special a persoanelor în vârstă (a se vedea anexa 7).

### 2.2. Importanța promovării ocupării forței de muncă şi a egalității de şanse

Care sunt cele mai eficiente politici familiale? Aceasta este o întrebare frecventă al cărei răspuns trebuie să țină seama de diversitatea obiectivelor fixate de statele europene cu privire la aceste politici. Pentru anumite state este prioritară creşterea natalității, acestea oferind ajutor cuplurilor pentru a-şi realiza proiectele familiale. În alte state, sprijinul acordat familiei se încadrează într-un proiect general de promovare a bunăstării cetățenilor, prin intermediul egalității de şanse pentru toți. Există state în care obiectivul principal este lupta împotriva sărăciei în cazul anumitor familii sau reducerea inegalităților legate de venit. Adesea, la nivel regional sau municipal, obiectivul este crearea unui cadru favorabil vieții familiale, conceput ca mediu care atrage şi păstrează mâna de lucru calificată.

Cu toate acestea, o comparație bazată pe experiență arată faptul că statele care au pus în aplicare politici globale de promovare a egalității între bărbați şi femei, care au dezvoltat sisteme integrate de prestare a serviciilor şi de drepturi individuale la concedii parentale pentru bărbați, la fel ca şi pentru femei, care au investit în calitatea serviciilor de îngrijire a copiilor[7] şi care au promovat o organizare mai flexibilă a timpului de lucru, înregistrează în general niveluri ridicate ale natalității şi ale ocupării forței de muncă în rândul femeilor. Promovate de diferite părți implicate, aceste inițiative asociază în cadrul statelor membre guvernul, autorități locale şi regionale, parteneri sociali, câteodată sub forma responsabilității sociale a întreprinderilor, în colaborare cu diverse asociații şi organizații ale societății civile.

Statele scandinave înregistrează nivelul cel mai ridicat al ocupării forței de muncă în rândul femeilor, mai mult de 80% dintre femeile cu vârsta cuprinsă între 25 şi 54 de ani având un loc de muncă în Suedia şi în Danemarca (în timp ce cele mai scăzute niveluri se înregistrează în statele mediteraneene). Ratele fertilității sunt, de asemenea, superioare mediei în statele care au dezvoltat de timpuriu politici de conciliere a vieții profesionale şi a celei de familie, şi de promovare a egalității între femei şi bărbați.

Dispozitivele care urmăresc o mai bună conciliere a vieții profesionale, pe de o parte, şi a vieții familiale şi private, pe de alta, permit evitarea situației în care femeile sunt nevoite să aleagă între carieră şi calitatea vieții lor de familie, şi contribuie astfel la realizarea proiectelor familiale, precum şi la ocuparea locurilor de muncă de către femei. În mod similar, reducerea decalajelor în ceea ce priveşte veniturile bărbaților şi cele ale femeilor joacă, de asemenea, un rol în încurajarea unei distribuiri mai echitabile a responsabilităților familiale şi domestice.

### 2.3. Rolul politicilor Uniunii Europene în materie de ocupare a forței de muncă şi a egalității de şanse în ceea ce priveşte calitatea vieții de familie

Politicile familiale intră în competența exclusivă a statelor membre. Cu toate acestea, Uniunea Europeană a încercat să țină seama mereu de impactul politicilor sale asupra familiei şi asupra calității vieții membrilor familiei. În prezent, Strategia de la Lisabona oferă cadrul pentru modernizarea politicilor familiale prin promovarea egalității de şanse şi, în special, prin îmbunătățirea concilierii vieții profesionale, a vieții de familie şi a vieții private, ceea ce contribuie la participarea femeilor pe piața forței de muncă.

---

[7] Lucrările OCDE privind sensibilizarea şi educarea copiilor de vârstă mică arată că dezvoltarea structurilor care combină îngrijirea şi educarea devine o necesitate nu numai datorită contribuției acestora la concilierea vieții de familie şi a celei profesionale, ci pentru că permit combaterea excluziunii şi îmbogățirea capitalului uman de la o vârstă fragedă.

Dreptul comunitar ține seama, de mult timp, de exigențele vieții de familie şi de drepturile aferente. Punerea în aplicare a dreptului comunitar la libera circulație a persoanelor şi a lucrătorilor în Europa a condus la coordonarea sistemelor legale de asigurări sociale[8] (care includ prestațiile familiale) şi la acordarea dreptului de reîntregire a familiei lucrătorilor din cadrul Uniunii Europene, inclusiv a imigranților provenind din țări terțe, ai căror soți şi copii se bucură de drepturi proprii[9]. În ultimul timp, preocuparea Uniunii Europene în ceea ce priveşte copii s-a concretizat în punerea în aplicare a unor măsuri privind respectarea drepturilor copilului la familie şi la protecție[10] (incluzând, în mod special, drepturile în materie de protecție a imaginii, programele de prevenire a violenței împotriva copiilor, măsurile de garantare a unui mediu sigur etc.).

În vederea asigurării egalității de şanse pentru femei şi bărbați pe piața forței de muncă, concilierea vieții de familie, a vieții private şi a celei profesionale a devenit o axă importantă a politicilor europene de ocupare a forței de muncă. Din 1992, acquis-ul comunitar cuprinde un cadru legislativ privind protecția lucrătoarelor însărcinate şi acordarea de concediu de maternitate[11]. De asemenea, unul din primele rezultate ale dialogului social european s-a concretizat în acordarea de drepturi în materie de concediu pentru creşterea copilului[12]. Importanța acestei concilieri, necesară independenței economice a femeilor şi egalității între bărbați şi femei, este prezentă atât în foaia de parcurs a Comisiei pentru egalitatea între femei şi bărbați 2006-2010[13], cât şi în Pactul european pentru egalitatea între bărbați şi femei[14], aprobat de către statele membre în cadrul Consiliului European din 23 şi 24 martie 2006.

---

8 COM(2002) 694 Comunicare a Comisiei - Libera circulație a lucrătorilor: valorificarea tuturor avantajelor şi a întregului potențial.

9 Directiva 2003/86/CE a Consiliului privind dreptul la reîntregirea familiei. Directiva 2004/38/CE a Consiliului privind dreptul la liberă circulație şi şedere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii şi membrii familiilor acestora.

10 COM(2006) 367 Către o strategie europeană privind drepturile copilului.

11 Directiva 92/85/CEE a Consiliului din 9 octombrie 1992 privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității şi sănătății la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează (a zecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE).

12 Directiva 96/34/CE a Consiliului din 3 iunie 1996 privind acordul-cadru referitor la concediul pentru creşterea copilului încheiat de UNICE, CEIP şi CES.

13 SEC(2006) 275 adoptat la 1 martie 2006.

14 Concluziile Preşedinției, 7775/1/06/REV 1.

## 2.4. Strategia de la Lisabona, cadru de impulsionare a concilierii vieții profesionale, a vieții de familie şi a vieții private

În vederea sporirii participării femeilor pe piața muncii, concilierea vieții profesionale, a vieții de familie şi a celei private face parte integrantă din Strategia de la Lisabona. Această preocupare s-a concretizat în mod special în obiectivele privind îngrijirea copiilor, adoptate în cadrul Consiliului European din 2002. De asemenea, ea se reflectă în liniile directoare integrate privind ocuparea forței de muncă şi creşterea economică, adoptate în 2005, care includ o abordare orientată asupra ciclului de viață. Astfel, politicile în materie de ocupare a forței de muncă ar trebui să fie mai bine adaptate condițiilor vieții de familie în funcție de vârstă. Tot în cadrul Strategiei de la Lisabona a fost dezvoltată metoda deschisă de coordonare în domeniul protecției şi al incluziunii sociale. Aceasta acordă o atenție specială îmbunătățirii situației copiilor şi familiilor aflate în stare de sărăcie, modernizării sistemelor de pensii în vederea unei mai bune adaptări la noile modalități de lucru şi la perioadele de întrerupere a activității profesionale, promovării îngrijirii pe termen lung a persoanelor dependente. Perspectiva egalității de şanse susține dezvoltarea Strategiei de la Lisabona, aşa cum subliniază diverse inițiative care vor fi lansate în 2007 şi 2008.

- În paralel cu prezenta comunicare, Comisia va lansa o a doua fază de consultări cu partenerii sociali, invitându-i pe aceştia să îşi exprime opiniile privind conținutul unor posibile propuneri, de natură legislativă sau nelegislativă, care vizează o mai bună conciliere.
- O serie de activități se vor desfăşura în cursul anului 2007, ca răspuns la mandatul Consiliului European care a solicitat în mod repetat Uniunii Europene şi statelor membre să se concentreze asupra luptei pentru combaterea sărăciei în rândul copiilor.
- Comisia va analiza calitatea serviciilor destinate persoanelor în vârstă dependente şi măsurile de protecție împotriva maltratării, precum şi măsurile care ar putea fi luate pe plan european, în cooperare cu statele membre, pentru accelerarea dezvoltării şi modernizării infrastructurilor şi serviciilor necesare pentru a face față procesului de îmbătrânire demografică.
- Consultarea în curs privind o mai bună cunoaştere a realității sociale în societățile europene[15] va furniza noi informații care vor contribui la orientarea răspunsurilor pe care le vor putea oferi politicile comunitare cerințelor în materie de egalitate a şanselor şi acces la servicii de îngrijire pentru toate generațiile.

Pe baza rapoartelor naționale realizate în cadrul Strategiei de la Lisabona, raportul anual de activitate al Comisiei Europene va cuprinde, o dată la doi ani, un capitol dedicat stadiului de pregătire a Uniunii în fața provocărilor demografice[16].

---

15 COM(2007) 63 privind bilanțul realității sociale.

16 Cf. COM(2006) 571.

## 3. ALIANȚA EUROPEANĂ PENTRU FAMILIE

Alianța europeană pentru familie, lansată de către Consiliul European din această primăvară, este concepută, în primul rând, ca o platformă de schimburi şi cunoaştere a politicilor de sprijinire a familiei şi a bunelor practici din statele membre, destinate a face față provocărilor schimbării demografice. Pentru a elabora această platformă, Comisia va dezvolta începând din 2007 instrumente de sistematizare a schimbului de bune practici şi de cercetare (§3.1).

Prin intermediul Alianței europene pentru familie, Comisia vizează stimularea cooperării şi a parteneriatului între toate părțile implicate în vederea unei mai bune concilieri între viața profesională, viața de familie şi viața privată. Alături de inițiativele la scară europeană ale partenerilor sociali, Comisia invită statele membre să dezvolte parteneriate în scopul promovării concilierii vieții profesionale, a vieții de familie şi a celei private, folosind noile mijloace oferite de fondurile structurale (§3.2).

Cu ocazia celui de-al treilea forum demografic european, preconizat pentru 2010, Comisia va înainta un raport privind realizările din cadrul Alianței europene pentru familie.

### 3.1. O platformă pentru sistematizarea schimbului de bune practici şi a cercetării

Având în vedere marea diversitate a politicilor familiale, Uniunea Europeană se concentrează asupra schimbului de bune practici în materie de politică publică şi asupra aprofundării studiului impactului pe care îl au aceste politici. În acest sens, Comisia va înființa:

(a) Un grup la nivel înalt de experți guvernamentali pe probleme demografice

În paralel cu prezenta comunicare, Comisia înființează grupul la nivel înalt de experți guvernamentali pe probleme demografice, specificat de comunicarea privind viitorul demografic al Europei. Misiunea acestui grup este consilierea Comisiei cu privire la pregătirea raporturilor şi a forumurilor demografice desfăşurate o dată la doi ani şi asistarea acesteia în punerea în aplicare a acțiunilor de analiză şi de schimb de experiență menționate anterior.

(b) Forumuri şi rețele europene, naționale, regionale şi locale

Comisia va organiza, o dată la doi ani, un forum european privind demografia pentru a realiza un bilanț al situației demografice şi al punerii în aplicare a orientărilor propuse de comunicarea privind viitorul demografic al Europei. Primul forum s-a desfăşurat în octombrie 2006, iar următorul este prevăzut pentru toamna anului 2008. Forumurile vor fi încurajate şi susținute atât la nivel național, cât şi la nivel regional sau local. Inițiativa intitulată „Regiuni pentru schimbare economică” [17] prevede în mod explicit posibilitatea de a susține activ acțiuni în acest domeniu la nivel regional şi local.

(c) Centru de studiere a bunelor practici

Comisia va invita Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață şi de Muncă să înființeze un centru de studiere a bunelor practici în domeniul politicilor familiale. Informațiile colectate în acest centru vor fi utilizate de către forumurile europene şi cele descentralizate.

(d) Instrumente de cercetare

---

[17] Comunicarea Comisiei „Regiuni pentru schimbare economică” COM(2006) 675 din 8.11.2006.

Al 7-lea program cadru de cercetare şi dezvoltare tehnologică permite sprijinirea în continuare a cercetării chestiunilor demografice şi a celor privind familia prin intermediul finanţării activităţilor specifice în acest domeniu, dar şi printr-o finanţare transversală pentru a ţine seama de ansamblul influenţelor schimbării demografice asupra structurilor sociale. Acest program cadru, precum şi programul cadru pentru inovare şi competitivitate, vor putea ajuta în egală măsură familiile prin mobilizarea tehnologiilor informaţiei şi comunicării în serviciul autonomiei şi calităţii vieţii persoanelor în vârstă.

Comisia va coopera, de asemenea, la dezvoltarea unei baze de date elaborate de către OCDE privind familiile şi va elabora instrumente de analiză a politicilor familiale, care vor fi puse la dispoziţia statelor membre. Aceste instrumente vor permite evaluarea eficienţei politicilor statelor membre în raport cu obiectivele urmărite (realizarea numărului dorit de copii, egalitatea între bărbaţi şi femei şi, într-un sens mai larg, egalitatea de şanse şi incluziunea socială, în special cea a copiilor). O anchetă Eurobarometru privind situaţia şi nevoile familiilor se va realiza în 2008.

### 3.2. Mobilizarea fondurilor structurale europene

Conform experienţei din cadrul programului EQUAL[18] şi conferinţei organizate în ianuarie 2007 de către Comisia Europeană privind iniţiativele regiunilor în faţa provocării demografice, diverse experimente pilot existente pot conduce la punerea în aplicare a unor noi acţiuni, pe plan naţional sau local, destinate sprijinirii egalităţii de şanse şi concilierii vieţii profesionale şi a vieţii de familie. Orientările strategice comunitare 2007-2013 în materie de coeziune[19] recomandă asemenea inovaţii în măsura în care ele vizează adaptarea la schimbarea demografică[20]. Comisia invită deci statele membre să permită ca programele operaţionale pe care le-au înaintat să poată susţine astfel de acţiuni. În acest sens, Comisia va elabora, asistată de grupul de experţi guvernamentali menţionat anterior, un ghid practic destinat părţilor implicate la nivel local şi regional pentru a ajuta statele membre să pună în practică măsurile asupra cărora au convenit pentru a promova concilierea vieţii profesionale, a vieţii de familie şi a vieţii private şi pentru a îmbunătăţi calitatea vieţii. Aceste activităţi descentralizate vor face obiectul unei dezbateri în cadrul viitorului forum demografic european.

## 4. CONCLUZII

Politicile familiale naţionale vor consolida solidaritatea dintre generaţii, încurajând o mai bună soluţionare a nevoilor familiilor în ceea ce priveşte întreţinerea copiilor şi a persoanelor dependente, precum şi o repartizare mai echilibrată a responsabilităţilor familiale şi domestice. Rezultatul preconizat este îmbunătăţirea calităţii vieţii tuturor cetăţenilor, precum şi crearea de condiţii mai favorabile pentru realizarea proiectelor familiale. Noile orientări ale politicilor familiale vor contribui în egală măsură la

---

18 Rapoarte privind activităţile finanţate prin Fondul Social European în domeniul concilierii vieţii profesionale şi a vieţii de familie pentru promovarea egalităţii dintre femei şi bărbaţi, în special în cadrul programului transnaţional EQUAL, pot fi consultate pe site-ul internet al Comisiei Europene.

19 COM(2006) 386 Propunere de decizie a Consiliului privind orientările strategice comunitare în materie de coeziune.

20 Regulamnetul (CE) 1081/2006 din 5.7.2006 privind FSE cuprinde obiectivul ca FSE „să abordeze aspectele şi consecinţele pertinente ale modificărilor demografice în cadrul populaţiei active din Comunitate”.

sprijinirea creşterii economice şi la ocuparea forţei de muncă, în special prin facilitarea participării femeilor pe piaţa muncii.

Prin accentul pus pe egalitatea între bărbaţi şi femei şi, în sens mai larg, pe egalitatea de şanse, Strategia de la Lisabona constituie un cadru favorabil sprijinirii acestei evoluţii a politicilor familiale naţionale. Cu toate acestea, responsabilităţile principale revin statelor membre. Această modernizare devine o chestiune de interes comun prin intermediul Alianţei europene pentru familie, ale cărei programe de schimb şi proiect de cercetare sunt încurajate în întregime de Comisia Europeană.

## ANNEX - MAIN EUROPEAN DATA ON FAMILIES AND FAMILY POLICIES

The family as a support network ..... 12
Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54 ..... 13
Frequency of care and housework by sex, age and country groups (%) ..... 14
Difference of employment rate for women with and without children ..... 15
Provision of childcare in European countries in 2005 ..... 16
Social protection benefits targeted at family support in the EU ..... 17
Preferences for family measures ..... 17
At-risk-of-poverty rates by household type, 2005 ..... 19

## The family as a support network

| From whom do you get support in the following situations? | If you needed help around the house when ill | | | If you needed advice about a serious personal or family member | | | If you were feeling a bit depressed and wanting someone to talk to | | | If you needed to urgently raise an important sum of money to face an emergency | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | No partner | Partner | Total | No partner | Partner | Total | No partner | Partner | Total | No partner | Partner | Total |
| **Your partner** | 6% | 70% | 45% | 6% | 60% | 38% | 8% | 57% | 37% | 3% | 22% | 14% |
| **Family member** | 69% | 25% | 43% | 58% | 28% | 40% | 41% | 21% | 29% | 64% | 49% | 55% |
| **Work colleague** | 1% | 1% | 1% | 1% | 1% | 1% | 2% | 2% | 2% | 1% | 1% | 1% |
| **Friend** | 11% | 1% | 5% | 25% | 7% | 7% | 37% | 15% | 24% | 9% | 4% | 6% |
| **Neighbour** | 4% | 1% | 2% | 2% | 0% | 0% | 3% | 1% | 2% | 1% | 0% | 1% |
| **Someone else** | 4% | 1% | 2% | 3% | 2% | 2% | 3% | 2% | 2% | 7% | 10% | 9% |
| **Nobody** | 4% | 1% | 2% | 3% | 1% | 1% | 5% | 3% | 3% | 12% | 9% | 10% |
| **NA** | 1% | 0% | 1% | 1% | 1% | 1% | 1% | 1% | 1% | 4% | 4% | 4% |

Source: Eurobarometer 273 "European social reality" reconducted in November December 2006 in EU-27.

Note: As regards the variable on the family situation in the columns, a respondent has a partner if he or she is married, remarried or unmarried but currently living with a partner.

**Mean actual and ideal number of children, by country. Women aged 40 to 54**

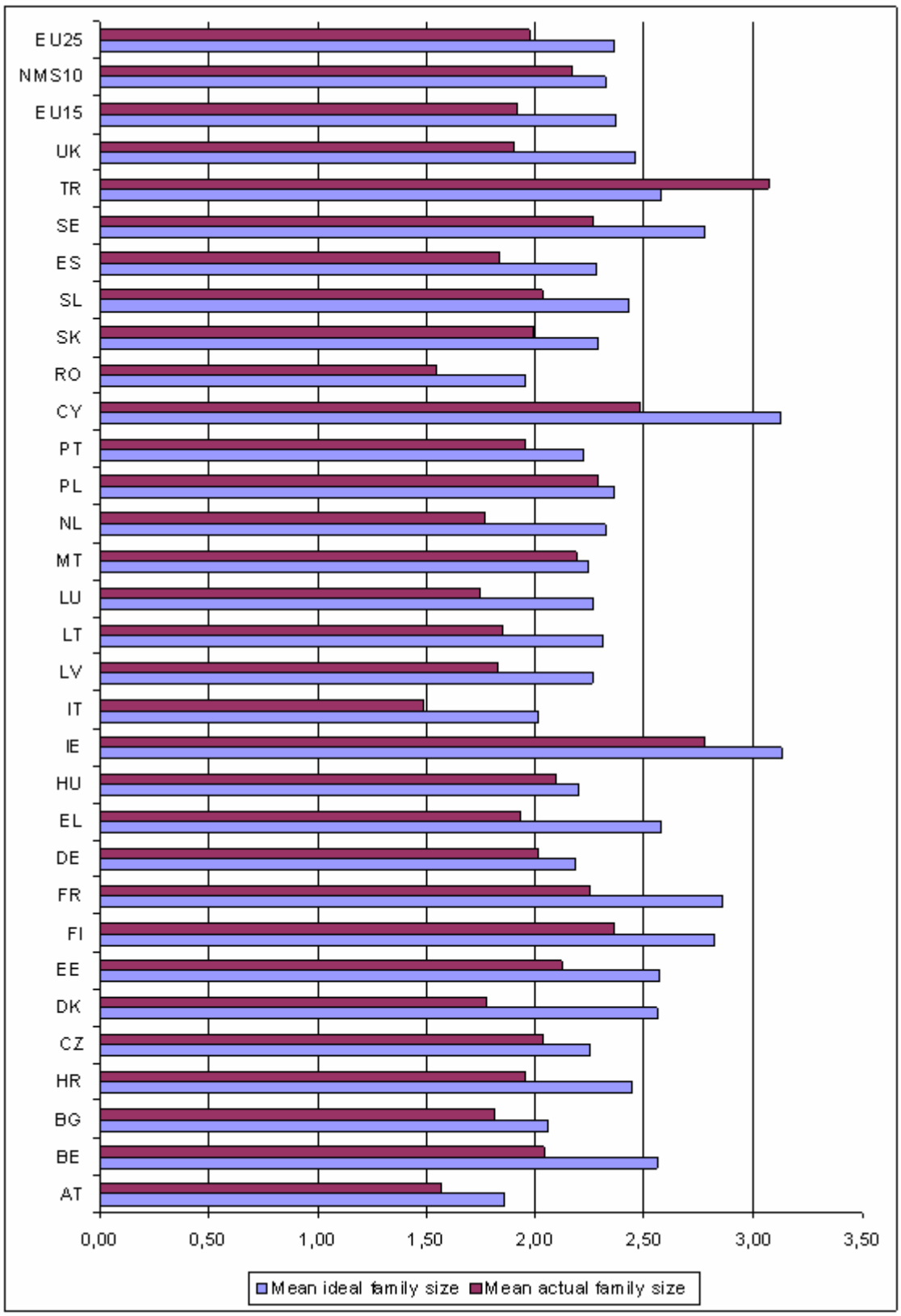


Source:"Childbearing preferences and family size issues in Europe" by M.R. Testa, results of the 2006 Euro Barometer on fertility and ageing.

**Frequency of care by sex, age and country groups (%)**

| | Q37a: How often: caring for and educating children | | | Q37c: How often: caring for elderly/disabled people | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Every day | Once or several times a month | Less often/never | Every day | Once or several times a month | Less often/never |
| **EU15** | | | | | | |
| Women aged 18–34 | 42 | 4 | 53 | 4 | 9 | 88 |
| Women aged 35–64 | 49 | 10 | 40 | 10 | 16 | 75 |
| Women aged 65+ | 6 | 10 | 84 | 5 | 6 | 88 |
| Men aged 18–34 | 17 | 7 | 77 | 2 | 8 | 90 |
| Men aged 35–64 | 32 | 14 | 54 | 5 | 11 | 84 |
| Men aged 65+ | 5 | 7 | 88 | 6 | 5 | 89 |
| **NMS-10** | | | | | | |
| Women aged 18–34 | 52 | 5 | 44 | 6 | 14 | 80 |
| Women aged 35–64 | 48 | 17 | 35 | 12 | 16 | 72 |
| Women aged 65+ | 9 | 16 | 75 | 6 | 5 | 89 |
| Men aged 18–34 | 28 | 9 | 62 | 3 | 14 | 83 |
| Men aged 35–64 | 35 | 20 | 45 | 6 | 16 | 79 |
| Men aged 65+ | 9 | 13 | 78 | 6 | 5 | 90 |

Q37a, b, c: How often are you involved in any of the following activities outside your paid work: a) Caring for and educating Children; c) Caring for elderly/disabled relatives?
Note: the modalities 'less often' and 'never' are aggregated together.
Source: EQLS, 2003; row percentages.

**Difference of employment rate for women with and without children***

| | 2005 |
|---|---|
| **EU25** | 14.2 |
| **EU15** | 13.2 |
| **EU10** | 19.5 |
| **BE** | 2.1 |
| **CZ** | 39.2 |
| **DK** | 3.4 |
| **DE** | 26.5 |
| **EE** | 30.0 |
| **EL** | 3.5 |
| **ES** | 7.5 |
| **FR** | 10.2 |
| **IE** | 18.2 |
| **IT** | 6.8 |
| **CY** | 3.4 |
| **LV** | 18.0 |
| **LT** | 2.8 |
| **LU** | 7.0 |
| **HU** | 35.3 |
| **MT** | 17.2 |
| **NL** | 9.4 |
| **AT** | 14.4 |
| **PL** | 11.1 |
| **PT** | -3.8 |
| **SI** | -1.5 |
| **SK** | 34.5 |
| **FI** | 17.5 |
| **UK** | 21.2 |

* Difference in employment rates for women with children under 6 and women without children (age group 20-50).
Source: EU Labour Force Survey – Spring data, LU 2003, 2004 and 2005: Annual average data. Data not available for SE.

## Provision of childcare in European countries in 2005

**Children cared for (by formal arrangements other than by the family) up to 30 hours / 30 hours or more per usual week as a proportion of all children of same age group**

| Country | | 0 – 2 years | | 3 years – mandatory school age | | Mandatory school age – 12 years | | Admission age to mandatory school (pre-primary included) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | *1 – 29h.* | *30h. or +* | *1 – 29h.* | *30h. or +* | *1 – 29h.* | *30h. or +* | |
| ***EU Member States*** | | | | | | | | |
| Belgium | BE | 23% | 19% | 49% | 48% | 43% | 54% | 6 |
| Bulgaria | BG | . | . | . | . | . | . | 7 |
| Czech Republic | CZ | 2% | 0% | 30% | 40% | 53% | 45% | 6 |
| Denmark | DK | 13% | 60% | 15% | 79% | 34% | 65% | 7 |
| Germany | DE | 8% | 8% | 61% | 26% | 69% | 29% | 6 |
| Estonia | EE | 3% | 9% | 9% | 69% | 57% | 40% | 7 |
| Ireland | IE | 14% | 6% | 64% | 14% | 64% | 35% | 6 |
| Greece | EL | 3% | 4% | 27% | 34% | 54% | 45% | 6 |
| Spain | ES | 25% | 14% | 54% | 40% | 53% | 46% | 6 |
| France | FR | 16% | 16% | 56% | 39% | 48% | 52% | 6 |
| Italy | IT | 9% | 16% | 21% | 70% | 13% | 87% | 6 |
| Cyprus | CY | 7% | 12% | 42% | 43% | 54% | 46% | 6 |
| Latvia | LV | 2% | 16% | 6% | 60% | 27% | 69% | 5 |
| Lithuania | LT | 2% | 9% | 11% | 46% | 66% | 31% | 7 |
| Luxembourg | LU | 14% | 8% | 51% | 12% | 74% | 23% | 4 |
| Hungary | HU | 2% | 5% | 30% | 49% | 30% | 70% | 5 |
| Malta | MT | 5% | 0% | 32% | 23% | 19% | 79% | 5 |
| Netherlands | NL | 36% | 4% | 82% | 7% | 89% | 11% | 5 |
| Austria | AT | 4% | 0% | 53% | 16% | 66% | 32% | 6 |
| Poland | PL | 0% | 2% | 8% | 22% | 58% | 38% | 6 |
| Portugal | PT | 3% | 26% | 9% | 55% | 30% | 69% | 6 |
| Romania | RO | . | . | . | . | . | . | 7 |
| Slovenia | SI | 2% | 22% | 10% | 67% | 41% | 55% | 6 |
| Slovakia | SK | 0% | 3% | 10% | 57% | 39% | 44% | 6 |
| Finland | FI | 8% | 19% | 25% | 51% | 82% | 18% | 7 |
| Sweden | SE | 22% | 31% | 35% | 52% | 1% | 95% | 7 |
| United Kingdom | UK | 24% | 6% | 72% | 28% | 10% | 90% | 5 |
| ***EFTA countries*** | | | | | | | | |
| Iceland | IS | 7% | 30% | 21% | 76% | 22% | 77% | 6 |
| Norway | NO | 11% | 22% | 28% | 52% | 83% | 17% | 6 |

Source: Eurostat, EU-SILC 2005 data.
Notes:
1) Formal arrangements refer to the EU-SILC survey reply categories 1-4 (pre-school or equivalent, compulsory education, centre-based services outside school hours, a collective crèche or another day-care centre, including family day-care organised/controlled by a public or private structure).
2) Only care for more than 1 hour a week is considered.
3) Some children do not use child care since parent is taking parental leave for a younger child.
4) Child age is calculated at the interview date, except for IE and FI where age is calculated at 31/12/2004.
5) Some countries, like BE, did not collect data for children being 12 years at the interview date.
6) CY, LV, PT, SK: No information collected for children born between 31/12/2004 and the interview date.
7) FR: Care performed by 'assistantes maternelles' directly paid by the parents, without organised structure between them, is not included in the table.
8) IE: For the age groups '0 - 2 years' and '3 years - mandatory school age', the care '1-29h.' is overestimated and the care '30h. or +' underestimated due to measurement error.
9) SK: Measurement error for the age group 'mandatory school age school - 12 years' leading to high proportion of children without school hours.

## Social protection benefits targeted at family support in the EU

| | 2004 | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | Share population between 0-19 | Support intensity corrected for the share of the young * | Total Fertility Rate | Total family support | Support in cash | Support in kind |
| **EU-25** | 22.54% | 9.32 | 1.51 | 2.1 e | 1.5 e | 0.6 e |
| **EU-15** | 22.20% | 9.46 | : | 2.1 e | 1.5 e | 0.6 e |
| **BE** | 23.17% | 8.63 | 1.68 | 2 | 1.6 | 0.4 |
| **CZ** | 21.73% | 7.36 | 1.23 | 1.6 p | 1.4 p | 0.2 p |
| **DK** | 24.32% | 16.04 | 1.78 | 3.9 | 1.6 | 2.3 |
| **DE** | 20.48% | 14.65 | 1.37 | 3 p | 2.2 p | 0.7 p |
| **EE** | 23.92% | 7.11 | 1.47 | 1.7 | 1.6 | 0.1 |
| **IE** | 28.38% | 8.81 | 1.99 | 2.5 | 2.3 | 0.3 |
| **EL** | 20.21% | 8.41 | 1.31 | 1.7 | 1.2 | 0.5 |
| **ES** | 20.11% | 3.48 | 1.33 | 0.7 p | 0.4 p | 0.3 p |
| **FR** | 25.06% | 9.98 | 1.92 | 2.5 p | 2 p | 0.5 p |
| **IT** | 19.19% | 5.73 | 1.33 | 1.1 p | 0.7 p | 0.5 p |
| **CY** | 27.75% | 7.21 | 1.49 | 2 | 1.9 | 0.1 |
| **LV** | 23.42% | 5.55 | 1.24 | 1.3 p | 1 p | 0.2 p |
| **LT** | 25.71% | 4.28 | 1.26 | 1.1 p | 0.7 p | 0.4 p |
| **LU** | 24.49% | 15.52 | 1.70 | 3.8 p | 3.3 p | 0.6 p |
| **HU** | 22.20% | 11.26 | 1.28 | 2.5 | 1.9 | 0.6 |
| **MT** | 25.33% | 3.95 | 1.37 | 1 | 0.9 | 0.1 |
| **NL** | 24.53% | 5.30 | 1.73 | 1.3 p | 0.7 p | 0.5 p |
| **AT** | 22.24% | 13.49 | 1.42 | 3 | 2.5 | 0.5 |
| **PL** | 25.36% | 3.55 | 1.23 | 0.9 p | 0.9 p | : |
| **PT** | 21.62% | 5.55 | 1.40 | 1.2 p | 0.8 p | 0.5 p |
| **SI** | 21.05% | 9.50 | 1.25 | 2 p | 1.4 p | 0.6 p |
| **SK** | 25.50% | 7.06 | 1.24 | 1.8 p | 1.6 p | 0.1 p |
| **FI** | 23.75% | 12.63 | 1.80 | 3 | 1.6 | 1.3 |
| **SE** | 23.98% | 12.51 | 1.75 | 3 p | 1.6 p | 1.5 p |
| **UK** | 24.75% | 6.87 | 1.77 | 1.7 e | 1.3 e | 0.4 e |

Source: Eurostat, ESSPROS.

* The support in % of GDP divided by the share of young (0-19) in the population.

** e means estimated value, p means provisional value and : means no data available.

## Preferences for family support measures

| Country | 1st place | % | 2nd place | % | 3rd place | % |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **AT** | More and better working part-time opportunities | 90.5 | Lower wage and income taxes | 88.8 | Flexible working hours | 88.3 |
| **BE** | More and better working part-time opportunities | 85.2 | Flexible working hours | 80.5 | Lower wage and income taxes | 80.2 |
| **CZ** | An allowance at the birth of child | 90.5 | Lower wage and income taxes | 87.8 | Improved parental leave arrangements | 86.8 |
| **EE** | A substantial decrease in the costs of education | 96.0 | A substantial rise in child allowance | 94.5 | Improved parental leave arrangements | 91.0 |
| **FI** | Flexible working hours | 82.6 | Lower wage and income taxes | 79.5 | Financial support for parents taking care of their children | 79.3 |
| **DE** | More and better working part-time opportunities | 89.9 | Flexible working hours | 89.3 | Better day-care facilities for children under 3 years old | 88.5 |
| **HU** | Better housing for families | 94.9 | A substantial decrease in the costs of education | 93.7 | A substantial rise in child allowance | 92.3 |
| **IT** | More and better working part-time opportunities | 89.2 | A substantial rise in child allowance | 89.2 | Lower wage and income taxes | 88.9 |
| **LT** | An allowance at the birth of child | 95.9 | Financial support for parents taking care of their children | 95.7 | Improved parental leave arrangements | 94.7 |
| **NL** | More and better working part-time opportunities | 78.9 | Flexible working hours | 72.0 | Improved parental leave arrangements | 71.2 |
| **PL** | Child allowance | 92.5 | An allowance at the birth of | 92.2 | Improved parental leave | 91.1 |

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | dependent on family income | | child | | arrangements | |
| **RO** | Lower wage and income taxes | 98.2 | Improved parental leave arrangements | 97.9 | Better housing for families | 97.4 |
| **SI** | Better housing for families | 97.8 | Better day-care facilities for children under 3 years old | 97.8 | Improved parental leave arrangements | 97.3 |
| **CY** | Lower wage and income taxes | 95.9 | Improved parental leave arrangements | 93.7 | Flexible working hours | 91.5 |

Respondents up to 50 years old ("very in favour" and "somewhat in favour").
The Demographic Future of Europe – Facts, Figures, Policies: Results of the Population Policy Acceptance Study (PPAS)- Survey with interviews of 34 000 Europeans in 14 countries from 1999 to 2003 – Federal Institute for population research and Robert Bosch Foundation 2006.

**At-risk-of-poverty rates by household type, 2005**

| | Single parent with dependent children | Two adults with one dependent child | Two adults with two dependent children | Two adults with three or more dependent children | Three or more adults with dependent children |
|---|---|---|---|---|---|
| **EU25** | 33s | 12s | 14s | 26s | 14s |
| **EU15** | 32s | 11s | 13s | 25s | 14s |
| **NMS10** | 38s | 15s | 19s | 36s | 17s |
| **BE** | 36 | 9 | 10 | 21 | 17 |
| **BG** | : | : | : | : | : |
| **CZ** | 41 | 9 | 11 | 25 | 9 |
| **DK** | 21 | 4 | 5 | 14 | 5 |
| **DE** | 30 | 10 | 7 | 13 | 7 |
| **EE** | 40 | 13 | 12 | 25 | 13 |
| **IE** | 45 | 12 | 13 | 26 | 11 |
| **GR** | 43 | 14 | 18 | 33 | 28 |
| **ES** | 37 | 14 | 23 | 36 | 18 |
| **FR** | 26 | 8 | 9 | 20 | 15 |
| **IT** | 35 | 15 | 22 | 35 | 21 |
| **CY** | 35 | 9 | 9 | 14 | 8 |
| **LV** | 31 | 14 | 18 | 39 | 13 |
| **LT** | 48 | 15 | 18 | 44 | 14 |
| **LU** | 32 | 13 | 17 | 20 | 14 |
| **HU** | 27p | 15p | 15p | 26p | 11p |
| **MT** | 51 | 13 | 15 | 35 | 10 |
| **NL** | 26 | 9 | 10 | 20 | 6 |
| **AT** | 27 | 9 | 11 | 20 | 9 |
| **PL** | 40 | 17 | 23 | 45 | 23 |
| **PT** | 34 | 17 | 25 | 39 | 15 |
| **RO** | 27 | 11 | 16 | 44 | 23 |
| **SI** | 22p | 9p | 10p | 17p | 6p |
| **SK** | 32 | 13 | 17 | 24 | 13 |
| **FI** | 20 | 7 | 5 | 12 | 8 |
| **SE** | 18 | 4 | 4 | 9 | 12 |
| **UK** | 38p | 11p | 13p | 29p | 13p |
| **IS** | 14 | 8 | 8 | 10 | 5 |
| **NO** | 19 | 4 | 5 | 10 | 4 |

Source: Eurostat SILC(2005) Income data 2004; except for UK, income year 2005 and for IE moving income reference period (2004-2005); RO National HBS 2005, income data 2005.
Notes: Risk-of-poverty defined as income below 60% of the median income.
: = Not available.
p = Provisional value.
s = Eurostat estimation.